

Дана робота являє собою одну з перших спроб систематичного викладу базових теоретичних і практичних уявлень у галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні. Актуальність створення повноцінного підручника, який включав би до свого складу основні правничо-технологічні елементи організації діяльності органів публічної влади, на сьогодні є очевидною.

В Україні здійснюється повномасштабна політична реформа, спрямована у тому числі й на розвиток демократичних засад у формуванні й діяльності інститутів державної влади та місцевого самоврядування. Одночасно має бути вирішене питання підвищення ефективності та економічності функціонування системи публічної влади в умовах її детермінованості волею народу і конституційними приписами. Йдеться не стільки про структурні зміни, скільки про підвищення функціональної результативності роботи державного апарату та системи місцевого самоврядування. Суть реформ полягає у тому, щоб забезпечити максимальну відповідність структури, форм, методів і впливу управлінського апарату цілям і вимогам різних сфер суспільного життя, котрі інтенсивно розвиваються і наповнюються новим змістом. За даних умов першочергового значення набувають як дослідження чинного законодавства, що регламентує організацію роботи органів публічної влади, так і підготовка кваліфікованих кадрів, здатних успішно працювати в нових політико-правових умовах.

У представленому підручнику систематично викладено усі теми за вузівською програмою навчального курсу «Державне будівництво і самоврядування в Україні». Структурно підручник складається з двох частин: Загальної та Особливої. У Загальній частині викладені традиційні питання предмету і методу державного будівництва і місцевого самоврядування як наукової та навчальної дисциплін, про місце цієї галузі знання в системі державознавчих наук та інші питання, що мають базисне значення. Значна увага у цій частині підручника приділена основам організації та діяльності органів публічної влади, їх системі та іншим загальнотеоретичним аспектам.

Особливу частину присвячено висвітленню питань організації роботи органів законодавчої та виконавчої влади, глави держави, а також органів місцевого самоврядування. Значну увагу приділено структурі та функціональним особливостям цих органів, формам і методам їх діяльності. Проаналізовано правовий статус та організацію роботи як зазначених органів у цілому, так і їх структурних підрозділів та окремих посадових осіб. Значне місце відведене для з'ясування питання про те, як загальна компетенція певного органу публічної влади розподіляється між його структурними ланками. Окремий розділ висвітлює деякі аспекти взаємовідносин органів законодавчої і

виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування з судовими і правоохоронними органами, об'єднаннями громадян і трудовими колективами. Особливу увагу приділено організації роботи Міністерства внутрішніх справ як одного з центральних органів виконавчої влади та організації роботи органів публічної влади у правоохоронній сфері.

З огляду на особливості державного та адміністративно-територіального устрою України в окремий розділ виділені питання щодо організації роботи органів влади Автономної Республіки Крим.

При роботі над підручником авторами використовувались праці як українських, так і зарубіжних (у першу чергу – російських) державознавців, критично оцінювались і застосовувались положення, вироблені радянською юридичною школою. Посилання на нормативний матеріал у міру можливості і доречності супроводжуються теоретичними положеннями та статистичними даними, схемами і таблицями.

Деякі із запропонованих у підручнику характеристик організації роботи органів публічної влади можуть викликати певні заперечення з боку інших вчених. Це цілком природно, адже сучасна вітчизняна розробка питань державного будівництва та місцевого самоврядування перебуває на етапі їх постановки, і залежно від того, як ці питання ставляться, формулюються різні концепції й розгортаються жваві наукові дискусії. Сподіваємося, що даний підручник стане ще одним стимулом для інтенсифікації наукових розробок у сфері організації роботи органів публічної влади, сприятиме появі нових цікавих ідей і концепцій.

Суттєво ускладнила роботу над підручником крайня нестабільність нормативно-правової основи державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні. Якщо в умовах державно-правової реформи швидкоплинним є навіть конституційне законодавство, то підзаконні акти, що регламентують внутрішньоорганізаційні відносини, змінюються взагалі з небувалою швидкістю. Це змусило авторів зупинитись на тому рівні чинного законодавства, який склався на 1 січня 2002 року. Тому при роботі з підручником слід час від часу порівнювати викладений в ньому матеріал з останніми редакціями відповідних нормативних актів, що містяться в комп'ютерних базах даних («Законодавство України», «Нормативні акти України» тощо).

Сподіваємося, що запропонований підручник стане в нагоді не тільки студентам

юридичних вузів, курсантам та слухачам закладів МВС при вивченні навчального курсу «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні», але й науково-педагогічним працівникам, державним та муніципальним службовцям у їх практичній діяльності.

О.Н. Яриш,

доктор юридичних наук,
професор, член-кореспондент

Академії правових наук України,

Заслужений юрист України